

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

Art. IV. An post Christi adventum, seu in nova lege, aliqua debuerint esse
Sacramenta, diversa ab his quæ erant in lege veteri?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

sunt, quia implera, & alia sunt instituta, virtute maiora, utilitate meliora, actu faciliora, ET NUMERO PAVCIORA.

Secundo, decuit ita esse, ut nostrorum sacramentorum magnitudo, & praestantia pluribus praefigurata lignis (sacramenta enim legis scriptae, fuerunt eorum ligna) certior haberetur: multitudo enim signorum certior fecit signatorum adventum. Præterea, sicut princeps quod dignior est, eo pluribus precedentibus ministris honorari debet, ita sacramenta nostra in suae magnitudinis signum pluribus debebant indicij seu lignis, qualia erant sacramenta legis scriptae, honorari. Deinde, sacramentorum legis scriptae inefficacia & defectus numero saltem aliquo modo supplenda fuit. Denique, *Prima sacramenta legis naturalis* (inquit Victorinus) *quasi veritatis umbra fuerunt, quae vero tempore legis Moysis, quasi quaedam imago veritatis: quae autem sub gratia novissime consequuntur, iam non umbra, vel imago, sed ipsum corpus veritatis*: Cum ergo plures sint corporum imagines, quam corpora ipsa, plura tunc sacramenta esse oportuit.

Lib. 1. de Sacram.
p. 11. c. 6.

101. Dico secundo: Sacramenta veteris legis ad tria genera reduci. Ita D. Thomas 1. 2. quaest. 102. art. 5. cuius discursus potest ad hanc formam reduci.

Sacramenta veteris legis erant quaedam caeremoniae sacrae, quibus cultores Dei deputabantur quodammodo ad cultum divinum: Sed omnes illae caeremoniae reducuntur ad tria genera: Ergo & omnia veteris legis sacramenta. Probatur Minor: Tria requiruntur ad hoc ut Dei cultores ad Dei cultum deputentur, scilicet quod constituentur in statu colendi Deum, quod usu consumant ea, quae ad cultum Dei pertinent, & denique quod ab eis removeantur impedimenta cultus divini per ipsos exercendi. Tria ergo solum in veteri lege erant genera caeremoniarum ordinarum ad deputandum homines ad cultum divinum, illae scilicet, quibus constituebantur in statu colendi Deum, cuiusmodi erant circumcisio pro toto populo, quae erat janua ad omnia legalia, & consecratio pro sacerdotibus. Illae quae in usu rerum pertinentium ad cultum divinum consistebant, qualis erat comestio Agni Paschalis pro toto populo, Panis propositionis pro sacerdotibus. Illae denique, quae ordinabantur ad removenda impedimenta divini cultus, cuiusmodi pro populo erant purificationes à quibusdam exterioribus immunditiis, & expiationes pro peccatis: pro sacerdotibus vero ablutio manuum & pedum, & rasio pilorum. Ex quibus constat, unumquodque genus sacramentorum legis Moisaicae sub se continuisse plures species; nam sub primo erant sacerdotum consecratio, & circumcisio. Sub secundo, comestio Agni paschalis, & Panis propositionis. Sub tertio, purificationes & expiationes populi, & Ablutio manuum sacerdotum, & rasio pilorum. Purificationes autem ab immunditiis exterioribus fiebant, vel per aspersionem aquae, vel per aliquod sacrificium ordinatum ad tollendum peccatum, quo immunditiae illae contractae fuerant. Expiationes vero à peccatis fiebant per sacrificia, quae erant in duplici differentia, quaedam scilicet oblata pro tota communitate, & alia specialia pro peccatis singulorum.

102. Adverte tamen, quod illae caeremoniae, quae solum erant institutae ad removendas immun-

ditias legales, non autem ad significandam perfectam animae sanctitatem, non erant vere propria sacramenta, sed solum impropria. Ad hoc contra Canum & Bellarminum ostendimus de ratione veri sacramenti est significare perfectam sanctitatem, quae est per gratiam.

Adverte etiam, quod ex omnibus illis sacramentis veteris legis, quae recensimus, alia correspondebant nostris; videlicet Circumcisio Baptismati, comestio Agni Paschalis, & Panis propositionis, Eucharistiae; omnes purificationes, expiationes, ablutiones, rasio pilorum, & ablutio manuum & pedum, sacramenta poenitentiae; & consecrationes sacerdotum, sacramento Ordinis. Confirmationi autem, Extremae Unctioni, & Matrimonio, nullum correspondebat in antiqua lege sacramentum. Rationem assignat D. Thomas loco citato. Primo quoad Confirmationem, quia illa est sacramentum plenitudinis gratiae, quae nondum venerat in lege scripta, nihil enim ad perfectum adducit lex. Secundo quoad Matrimonium, quia est immediata praeparatio ad introitum gloriae, cuius aditus nondum patebat in veteri lege, pretio nostrae redemptionis nondum soluto. Tertio quoad Matrimonium, quia fuit quidem in lege veteri, prout erat in officio naturae, non autem ut erat signum conjunctionis Christi cum Ecclesia, quae nondum facta erat, unde tunc dabatur libellus repudij.

ARTICULUS IV.

An post Christi adventum, sen in nova lege aliqua debuerint esse sacramenta, diversa ab his, quae erant in lege veteri?

Negabant olim quidam haeretici, qui de chionici dicebantur, ut referunt S. Epiphanius haeresi 34. & Theodoretus lib. 1. haeretic. fabularum cap. 12. & 13. Fratricelli patric & Beguinae sacramenta Ecclesiae despiciebant, ut ait Joannes XXII. in Extravag. Sanctae Romanae, de religiosis domibus. Denique nostro tempore, & praecedenti saeculo non detestantur haereticos, qui omnia sacramenta sensibilia & corporalia contemnerent, ex Frederico philosopho refert Bellarminus lib. 1. de sacram. cap. 1. circa finem. Ut hic error impugnetur, & veritas Catholica stabiliatur,

Dico breviter: Conveniens fuisse, ut Christus in nova lege aliqua sacramenta institueret. Ita D. Thomas hic art. 4.

Probatur primo ratione, quam ibidem adduxit. Sicut aliqui Patres salvi facti sunt per fidem Christi venturi, ita & nos salvamur per fidem Christi natum & passi: Ergo oportet esse sacramenta in lege nova, distincta à sacramentis legis antiquae. Probatur Consequenter: Sacramenta enim sunt signa protestantia fidem, quae homo iustificatur: Sed necesse est alij signis significari futura, & alijs praesentia, siue praeterita eadem enim res aliter annuncietur facienda, & aliter facta, ut ait Augustinus lib. 19. contra Faustum cap. 13. Ergo oportet esse in nova lege sacramenta distincta à sacramentis legis antiquae, quibus significetur Christus praesentis passus, sicut per sacramenta legis antiquae significabatur venturus & passurus.

Secundo ut idem sanctus Doctor in 4. dist. 2. quaest. 1.

quæst. 1. art. 4. quæstionum. 1. discurre: Sacramenta sunt medicina spiritalia: Sed non comparantur eidem medicina parvulo, & adulto: Cum ergo status legis comparatur puerili ætati, status autem temporis gratiæ, ætati perfectæ, ut patet ad Galatas 4. aliqua sacramenta fuerunt instituenda in lege gratiæ, diversa ab illis quæ erant in lege Moisaica.

107 Dicēs, Veniente veritate debet cessare figura: Sed gratia & veritas per Iesum Christum facta est, ut dicitur Joan. 1. Cum igitur sacramenta sint veritatis signa seu figure, videtur quod post Christi adventum, nulla prorsus sacramenta in nova lege esse debuerint.

108 Respondetur ex Divo Thoma hic art. 4. ad 1. quod sicut Senectus Dionysius dicit cap. 5. cælestis hierarchia, status nova legis medius est inter statum veteris legis, iuxta figuram implentur in nova lege, & inter statum gloria, in qua omnis nuda & perfectè manifestabitur veritas, & idcirco tunc nulla erunt sacramenta, nunc autem quædam per speculum & in enigmate cognoscimus (ut dicitur 1. ad Corinth. 13.) oportet nos per aliqua sensibilia signa, in spiritualia devenire, quod pertinet ad rationem sacramenti. Ex qua doctrina S. Doctoris patet, quod omnis homo viator sacramentis indiget, beatis verò & comprehensoribus, nullum congruit sacramentum, quia ubi est veritas clara, omnis signorum umbra fugit. In cuius rei typum testatur Divus Joannes Apocal. 21, se nullam vidisse templum in cælesti Jerusalem; ubi enim non est opus templo, ubi neque sacramenta, neque sacrificia erunt. Unde Augustinus de Catechismo cap. 4. Comeditur agnus post mortem huius sæculi, ut cum mane illud venerit quod resurrexerit non habebit, non jam offeratur sacrificium imaginis agni, sed ipsum agnum, quem quotidie immolamus, comedimus, & cuius sanguinem bibimus, inveniamus illic cum sacerdote perfectum, quem constat hic pro nostra salute occisum. Ex quo refellitur error quorundam hæreticorum qui dicebant Christum beatis in cælo Eucharistiam ministrare, in quos acciter invehitur Theophilus Raynaudus in Candelabro sancto septuaginta lect. 1. cap. 6.

DISPUTATIO III.

De Gratia Sacramentali.

Ad quæstionem 62. Divi Thomæ.

109 Cum causa finalis sit prima omnium, aliquid de verò hæc in instrumentis cum effectu ad quem ordinantur & assumuntur coincidat, explicatis naturâ & existentia sacramentorum, prius post D. Thomam, disputandum nobis est de eorum effectibus, quàm de causa efficiente ipsorum. Duo autem sunt effectus sacramenti, gratia scilicet sanctificans, & character. De primo, utpote priori, principaliori, & universaliori, prius nobis agendum est in hac disputatione: de altero verò in sequenti. Sed magis clariùs in huius celeberrimæ disputationis resolutione procedamus, prius contra huius temporis hæreticos demonstrandum est, sacramenta novæ legis, de quibus solum agimus in præfati, verè & propriè conferre gratiam ex opere operato, ut loquuntur Theologi: deinde modum huius causalitatis declarabimus eaque non fo-

Tom. V.

110 lum moraliter, sed etiam instrumentaliter physice gratiam causare, contra plures ex recentioribus Theologis ostendemus.

ARTICULUS PRIMUS.

Utrum Sacramenta novæ legis sint causa gratiæ, eamque conferant ex opere operato, non ponentibus obicem?

111 Vtrumque negant huius temporis hæretici. In primis enim, cum existiment gratiam justificantem non esse aliquid intrinsecum actui, sed vel favorem Dei extrinsecum, vel iustitiam Dei & Christi, nobis imputatam, & veluti extrinsecus applicatam; nec aliud ex parte hominis requirant ad justificationem, quàm fidem, sive fiduciam, quâ iustitiam Dei vel Christi nobis prodesse credimus, aut confidimus; consequenter ad hunc errorem, asserunt sacramenta novæ legis ad nihil aliud valere, quàm vel ad excitandam illam fidem, sive fiduciam, vel ut sint quædam notæ Christianæ professionis quibus fideles ab infidelibus discernantur. Deinde irrident modum illum loquendi Theologorum, dicentium sacramenta novæ legis causare gratiam ex opere operato, ut barbarum, & Grammaticæ legibus adversantem, nam ly operatum, contra regulas Grammaticæ ab illis (inquiunt) passivè usurpatum, cum tamen verius actionem quàm passionem significet. Præterea Theologos calumniantur fingentes eos vocibus illis nihil aliud significare, nisi quod sacramenta novæ legis gratiam conferant sine fide, aut bono motu cordis, vel absque ulla dispositione suscipientis. Ita Calvinus libro 4. instit. cap. 14. §. 16. ubi fingit sensum huius controversiæ esse: Num sacramenta gratiam conferant sine fide, aut bono motu cordis, vel dispositione suscipientis? Et Melancthon in Apologia confessionis Augustinæ, circa articulum 5. & 13. ubi sic ait: Damnamus totum populum Scholasticorum Doctorum, qui docent quod sacramenta non ponentibus obicem conferunt gratiam ex opere operato, sine bono motu utentis. Hec simpliciter ludæica est opinio, quod per ceremonias justificamur, sine bono motu cordis, hoc est sine fide; & tamen hæc impia & perniciofa opinio, magna auctoritate docetur in toto regno Pontificio. Uthic error confutetur, & Theologi ab hæreticorum calumniis vindicentur, sic

§. I.

Duplici conclusione veritas Catholica statuitur.

112 Dico primò. Sacramenta novæ legis gratiam conferre non ponentibus obicem, subinde, quæ non esse solum signa excitativa fidei, vel notas quibus fideles ab infidelibus discernuntur. Conclusio est certa de fide, definita in Tridentino sess. 7. canone 6. his verbis: Si quis dixerit Sacramenta novæ legis non continere gratiam quam significant, aut gratiam ipsam non ponentibus obicem non conferre, quasi signa tantum externa sine accepta per fidem gratiæ, vel iustitiæ, & notæ quædam Christianæ professionis, quibus apud homines discernantur fideles ab infidelibus, anathema sit. Definita est etiam in Florentino, in decreto unionis, ubi constituitur

F

tur